

Kees Stoutjesdijk & Marjolein Burgers

De Kier: een kleine stap naar een gezonde Delta

Met de bouw van de Haringvlietsluizen werd in 1970 het Haringvliet van de zee afgesloten. Er ontstond een harde overgang van zout naar zoet water. Het getij en de brakke natuur verdwenen en het Haringvliet werd zoet. In 2000 is besloten de Haringvlietsluizen op een kier te zetten. Daarmee komt een natuurlijk overgangsgebied van zout naar zoet in het Haringvliet en kunnen trekvisen zoals Zalm (*Salmo salar*) en Forel (*Salmo trutta*) de sluisen passeren. In drie vragen een impressie van (beleids)overwegingen van Rijkswaterstaat en het Waterschap Goeree-Overflakkee bij het project Realisatie de Kier.

• Vraag 1: Heeft de Delta wel meer dynamiek nodig?

Rijkswaterstaat: Met de aanleg van de Deltawerken is Nederland een stuk veiliger geworden, maar de schaduwkanten beginnen langzaam zichtbaar te worden. Het water staat stil door het verdwijnen van het getij en de waterkwaliteit verslechtert met gevolgen voor de natuur en recreatie. De groei van Blauwalgen in het Haringvliet en Volkerak-Zoommeer neemt toe net als vis- en vogelsterfte en de afgesloten zeearmen slibben dicht. Een eerste stap om de Delta gezond te maken is het op een kier zetten van de Haringvlietsluizen.

Waterschap Goeree-Overflakkee: Wij zien ook wel dat de Delta inderdaad meer dynamiek nodig heeft. Het watersysteem is op de huidige wijze niet duurzaam en blijft problemen geven. Het blauwalgprobleem op het Volkerak-Zoommeer is ons meer dan bekend! We moeten maatregelen voor die Delta daarom niet uit de weg gaan, maar er wel zeer van bewust zijn dat er een relatie is met de veiligheid en het waterbeheer van de eilanden in diezelfde Delta. De waterschappen zijn hier bezig hun eigen watersysteem ook toekomstgericht in te richten. Daarbij hebben wijzigingen in de Deltawateren door hun gebruiksgerichte functie voor de af- en aanvoer (óók een gevolg van de Deltawerken) meer invloed op de regionale wateren dan andersom. Dat kan dus tot schade leiden en dat moet gecompenseerd worden.

• Vraag 2: Is het haalbaar binnen de gestelde randvoorwaarden?

Rijkswaterstaat: Voor de Kier geldt dat het zout niet verder mag komen dan de denk-

De Haringvlietsluizen op een kier, goede communicatie van essentieel belang.

beeldige lijn Middelharnis-monding Spui en dat de functionaliteit van innamepunten voor landbouw- en drinkwater behouden blijft. Hier wordt het sluisbedieningsprogramma op ingericht en er worden compenserende maatregelen genomen. Om te voorkomen dat de zoetwatervoorziening in droge zomers in gevaar komt, gaan de sluisen bij lage afvoer dicht. Tot slot heeft het kabinet maximaal 35 miljoen voor realisatie van de Kier uitgetrokken. In het derde kwartaal van 2004 nemen de bewindslieden van Verkeer en Waterstaat en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een realisatiebesluit over de manier en het tijdstip waarop de sluisen op een Kier gaan.

Waterschap Goeree-Overflakkee: Met ons huidige compensatieplan voor de Noordrand van Goeree-Overflakkee lijkt het net aan haalbaar (lees: betaalbaar) te worden. Maar dan moet er ook niets tegenzitten en iedereen bijdragen! Dat kan op kleine verschillen alsnog vastlopen (bijvoorbeeld indexerende van bijdragen). Er zijn nog ongewisse factoren met name ook in het

beheer van de sluisen in droge omstandigheden. Wij zijn er nog niet van overtuigd dat er uiteindelijk toch geen verzilting kan optreden in dergelijke omstandigheden. Dat vergt nog studie en kan leiden tot aanpassingen, zowel in sluitingsprotocol als ook in de sfeer van compensatie (bijvoorbeeld overbruggingsduur).

• Vraag 3: Kan de Kier rekenen op draagvlak?

Rijkswaterstaat: Iedere verandering in de fysieke omgeving roept weerstand op, terwijl niets doen soms erger is bijvoorbeeld voor het Haringvliet op de lange termijn. Eén van de leerpunten van het Kierproject is dat ook als er minder te melden valt over het project door bepaalde onzekerheden, er toch een continue stroom van communicatie moet zijn om belanghebbende partijen op de hoogte te houden. Anders ontstaat er radiostilte. Een ander leerpunt is dat politieke keuzes kunnen veranderen bij een langere doorlooptijd waardoor het besluit opnieuw ter discussie wordt gesteld en er nieuwe vertrekpunten worden geformuleerd bijvoorbeeld dat de Kier niet noodzakelijkerwijs zal leiden tot Getemd Getij.

Waterschap Goeree-Overflakkee: Hierbij moeten we twee dingen onderscheiden, namelijk het project Kier en het project compensatie als gevolg van de Kier. De Kier is door ons waterschap benaderd vanuit een 'ja mits er gecompenseerd wordt'. Veel draagvlak voor de Kier zelf zien we in de streek echter niet. Ons compensatieplan daarentegen heeft wel veel draagvlak. Soms vanuit de optiek: 'als het dan toch moet, dan maar zo'. Velen zien echter de meerwaarde voor het waterbeheer en de verschillende functies die meeliftten in deze integrale aanpak.

Ing. C.I. Stoutjesdijk
Waterschap Goeree-Overflakkee
Postbus 67
3240 AB Middelharnis
e-mail: ci.stoutjesdijk@wsgo.nl

M.S.E. Burgers
Rijkswaterstaat directie Zuid-Holland
Postbus 556
3000 AN Rotterdam
e-mail: m.s.e.burgers@dzh.rws.minvenw.nl